

SUHF bildar forum för bibliotekschefer

av Lars Bjørnshauge

SUHF starts a new forum for library directors
The directors of the libraries of Swedish universities and university colleges have until recently focussed their communication and development discussions in fora arranged by the National Library of Sweden rather than in communication with the Swedish Association of Higher Education (SUHF). The library directors have increasingly discussed how to engage the Vice-Chancellors and the appropriate organisation SUHF in matters of information services to research and higher education.

SUHF recently decided to establish a forum for library directors within the SUHF institutions based on the fact that the libraries have increasingly become involved in areas not traditionally regarded as library services. This was a process started three years ago, initially with a report commissioned by SUHF, later with a working group on matters of national scientific information provision.

The article describes the tasks of this forum and the perspectives for future communication and cooperation between the libraries, their parent institutions and the National Library.

Universitets- och Högskolebiblioteken (U&H-biblioteken) befinner sig mitt i en

Lars Bjørnshauge är utbildad vid Roskilde Universitetscenter, där han också varit verksam som forskningsbibliotekarie. Han är numera chef för Biblioteksdirektionen vid Lunds universitet och ledamot i SUHFs informationsförsörjningsgrupp. Han var tidigare ordförande i Danmarks Forskningsbiblioteksforening och är nu vice ordförande i Svensk Biblioteksforening.

snabb utveckling – ja, faktiskt har detta varit läget under ett decennium, och det ser inte ut att lugna ner sig – vilket är bra. Det är primärt den teknologiska utvecklingen som nödvändiggör och möjliggör den snabba utvecklingen.

På samma sätt som biblioteken, befinner sig också universitet och högskolor (U&H) i en föränderlig värld – internationalisering, nya former för forskningssamarbete, kommunikation, nätbaserat lärande, Bologna-processen osv.

Hittills har biblioteken drivit sina gemensamma frågor, sina utvecklingsfrågor och sin samverkan i sammanhang där U&H-ledningarna inte fanns med, men där Kungliga Biblioteket pga sitt samordningsuppdrag i U&H-biblioteken har varit initierande och koordinerande. Den befintliga samverkan U&H-biblioteken emellan har varit dominerad av KB's ganska visst helt legitima institutionella egenintressen.

Detta har kanske fungerat rimligt bra, men det är på en del områden rätt så tydligt att Sverige hänger efter när det gäller samlade satsningar inom vetenskaplig informationsförsörjning, digitaliseringsprogram och utveckling av digitala informationstjänster.

Samtidigt blir det mer och mer tydligt att U&H-ledningarna och dess bibliotek behöver ha mer kommunikation och samverkan.

Det som ju händer nu är att U&H- biblioteken på olika sätt och i stigande grad involverar sig i och involveras av moderinstitutionerna inom områden som traditionellt inte har varit biblioteksuppgifter och som därför knappast lämpar sig för att bli samordnat av landets nationalbibliotek.

Under de senaste åren har U&H's gemensamma organisation SUHF på olika sätt engagerat sig i s.k. biblioteksfrågor (som egentligen inte är biblioteksfrågor, utan frågor om avancerade stödfunktioner för forskning, utbildning och lärande). Detta har så småningom fört till att det nu finns möjligheter för att inom ramen för SUHF diskutera gemensamma problem och utmaningar som är intressanta för U&H-bibliotekscheferna.

Bakgrunden är att SUHF redan under 2002 tog initiativ till en utredning om s.k. biblioteksfrågor. Rapporten "Vägar för kunskap – behov av en gemensam strategisk nyorientering för högskolorna och deras bibliotek" (<http://www.suhf.se>) färdigställdes hösten 2003. I rapporten framhöll man att "de lokala biblioteken ... tenderar att driva sina strategiska frågor, definierade utifrån ett biblioteksperspektiv, tillsammans och genom KB (Kungliga Biblioteket) snarare än via de egna högskoleledningarna".

Ett direkt resultat av rapporten var inrättandet av en arbetsgrupp inom SUHF för nationell vetenskaplig informationsförsörjning med uppdraget att för förbundets räkning initiera och bevaka frågor som rör strategier för nationell vetenskaplig informationsförsörjning. Vidare heter det att gruppen på lämpliga sätt, och i samarbete med andra intressenter, skall verka för att ett nationellt handlade för effektiv informationsförsörjning kommer till stånd. I gruppens uppdrag ingår även frågor om hur meritvärderingssystemen bör anpassas till förändrade publikationsmönster. Slutligen bör gruppen vara aktiv i frågan om förbättrade licensavtal.

Gruppen fick följande sammansättning:

- ROMULO ENMARK,
Högskolan i Halmstad, ordförande
- HÅKAN BILLIG, Vetenskapsrådet
- LARS BJØRNSHAUGE, Lunds universitet
- EVA BRITTEBO, Uppsala universitet
- JAN HAGERLID, Kungl. Biblioteket
- INGER MELIN, Högskolan i Jönköping
- MARIA NOLERYD, SFS
- MATS OLA OTTOSSON, Uppsala universitet
- ERIK SANDEWALL, Linköpings universitet

I gruppen ingår således en rektor, en förvaltningschef, två professorer, två U&H-bibliotekschefer, en representant från KB, en från Vetenskapsrådet samt en studentrepresentant.

Gruppen har jobbat aktivt med frågor kring format för publiceringsdatabaser, avtalslicenser (reglering av relationen mellan författare och förlag/författare och universitet) i samband med institutionella arkiv, open access, meriteringspraxis i samband med publicering m. m.

Arbetsgruppen står nu inför att avrapportera till SUHF under hösten.

Samtidigt har informella diskussioner mellan U&H-bibliotekscheferna ägt rum i syfte att etablera fora och sammanhang, där det är möjligt att diskutera oberoende av Kungliga Biblioteket och också att försöka att etablera en mer formell kommunikation mellan bibliotekscheferna som grupp och uppdragsgivarnas (U&H) organisation SUHF.

SUHF's rapport och inrättandet av arbetsgruppen om nationell vetenskaplig informationsförsörjning kan ses som naturliga steg på vägen mot infriandet av dessa mål.

SUHF som organisation har således engagerat sig i de s.k. biblioteksfrågorna och också i viss mån erkänt att organisationen åtminstone måste engagera sig i diskussionen om samordning och utveckling av U&H-biblioteken

och att bibliotekens roll bör ha en ny mening och betydelse inom modern forsknings- och utbildningsverksamhet.

Mot den bakgrunden har bibliotekscheferna nu lyckats få SUHF att bilda "Forum för Bibliotekschefer" (Forum) som en egen grupp inom SUHF. Forum är således en församling av alla bibliotekschefer inom SUHF's institutioner.

I SUHF's beslut om inrättandet av Forum står bl a. att läsa att "informationsförsörjningsverksamheten till forskning och högre utbildning är stadd i kraftig förändring." Det gäller t.ex. utvecklingen inom

- Högskolans elektroniska publicering
- Kvalitetsfrågor och utvärdering av bibliotekens verksamhet
- Gemensamma licenser till digitala informationsresurser
- Bibliotekets roll i utbildning och pedagogisk utveckling
- Bibliometri
- Kompetensutveckling

Ovanstående pekar på ett antal av de arbetsområden som Forum kommer att jobba med.

Forums uppdrag beskrivs således i beslutsdokumentet:

att:

- befrämja samråd och samverkan mellan medlemmarna samt agera i frågor av gemensamt intresse,
- verka för en god informationsförsörjning till högre utbildning och forskning och en för svenska universitet och högskolor i övrigt ändamålsenlig utveckling av den akademiska biblioteksverksamheten,
- informera SUHF om viktiga utvecklingstendenser inom området samt ge underlag till remissvar och rekommendationer,

- utgöra en samtalspartner gentemot myndigheter och organisationer i frågor gällande informationsförsörjning efter uppdrag från SUHF:s presidium,
- initiera och genomföra gemensamma utvecklingsprojekt och kunskapsutvecklande aktiviteter.
- samverka kring utveckling och drift av gemensamma tjänster och projekt.

Det är ambitionen att Forum ska tillsätta arbetsgrupper som verkar inom olika områden. Forum leds av en styrgrupp vars sammansättning ser ut så här:

Rektor GÖRAN SANDBERG, Umeå universitet, ordförande
och följande bibliotekschefer:

LARS BJØRNSHAUGE,
Lunds universitet,
vice ordförande

ANNIKA ANNEMARK,
Blekinge Tekniska högskola

ANNA CARIN BÖRJESSON, Högskolan Väst

MARIE-LOUISE FENDIN,
Handelshögskolan i Stockholm

JETTE GULDBORG, Malmö Högskola

TERJE HÖISETH,
Luleå Tekniska universitet

ANNIKA SVERRUNG, Chalmers

Eftersom styrgruppen i skrivande stund inte har haft sitt första möte, är det för tidigt att berätta mer konkret om vad detta kommer att innebära. I de diskussioner mellan biblioteks-

cheferna som har föregått inrättandet av Forum, har det dock varit tanken att chefer och experter från SUHF-biblioteken ska vara aktiva i arbetet inom de arbetsgrupper som kommer att etableras. Samtidigt kommer det att hittas mer konkreta former och sammanhang, där Forum kan träffas.

Det ska bli oerhört spännande att se vad dessa nya kommunikationskanaler mellan bibliotekscheferna och deras uppdragsgivarorganisation och mellan bibliotekscheferna själva kan få för betydelse.

Jag anser det mycket positivt att bibliotekscheferna nu har fått mandat från SUHF till att gemensamt ta tag i för biblioteken och för U&H strategiskt viktiga frågor.

Det ska bli intressant att se hur diskussionerna om den nationella samordningen utvecklas och därmed också det som gäller Kungliga Bibliotekets uppdrag. Parallellt med

dessa händelser håller Riksbibliotekarien, som läsarna säkert vet, på med en omorganisering av Kungliga Bibliotekets verksamhet. (*Se Infotrend 2006:2*)

Det är viktigt för mig att betona, att den önskan och de behov bibliotekscheferna har uttryckt om att få etablera ett sammanhang, där man oberoende av Kungliga Biblioteket kan diskutera samverkan och gemensamma prioriteringar, inte i sig är en kritik av KB. Tvärtom tror jag att en större samverkan mellan bibliotekscheferna inom ramen för SUHF kan medföra mer tydliga förväntningar på en nationell samordning.

Det nya är att bibliotekscheferna har fått ett gyllene tillfälle att organisera sig, att komma i dialog med uppdragsgivarnas organisation, att positionera verksamheterna tillsammans och att diskutera gemensamma frågor i ett nytt sammanhang.